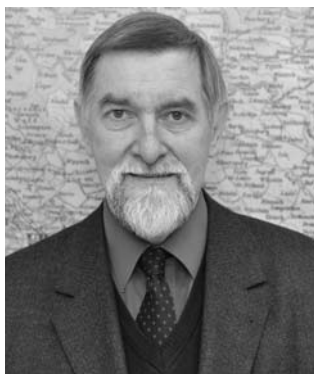

Prof. dr. Walter Lukan – sedemdesetletnik

Med koroškimi Slovenci se jih je po drugi svetovni vojni kar nekaj odločilo za študij zgodovine in ni jih malo, ki so naredili uspešno znanstveno raziskovalno in univerzitetno kariero. Andreas Moritsch, Avguštin Malle, Marija Wakounig, če omenim le nekatere, v Avstriji, Feliks J. Bister in Walter Lukan pa tudi v Sloveniji. Walter Lukan, ki je letos dopolnil sedemdeset let, je redni profesor Oddelka za zgodovino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Jubilant se je rodil 18. marca 1943 v Beljaku kot prvi od šestih otrok. Do mature je bival v domači hiši pri starših v Zgornjih Jezercih. Po osnovni in glavni šoli v Dvoru in Vrbi se je v šolskem letu 1957/58 vpisal na učiteljskišče v Celovcu in se z zrelostnim izpitom junija 1964 usposobil za osnovnošolskega učitelja na dvojezičnih šolah na Koroškem. Poučeval je le eno šolsko leto v Kazazah in Ločah, kajti že jeseni 1965 je na Dunaju začel študirati zgodovino in germanistiko in se z družino, ki jo je tedaj ustvaril, preselil na Dunaj, kjer je še danes. Čeprav še ni imel doktorata, se je 1971 zaposlil na ministrstvu za znanost, in sicer je dobil delovno mesto vodje biblioteke in dokumentacije na Avstrijskem inštitutu za vzhodno in jugovzhodno Evropo. To delo je opravljal vse do leta 1990. Vzporedno se je začel ukvarjati z znanstvenim delom, in sicer s tematiko, ki se ji posveča še danes. Pripravljati je začel doktorat o Janezu E. Kreku, ki ga je zagovarjal 10. julija 1984 na Humanistični fakulteti dunajske univerze, ki pa do danes žal še ni izšel v tiskani obliki. Druga področja zanimanja Walterja Lukana so bila že tedaj delovanje Jerneja Kopitarja, slovensko-avstrijske kulturne povezave, politični katolicizem, nacionalni stereotipi, vprašanja prve svetovne vojne ter zgodovina razglednic. Iz te problematike je doslej imel 41 referatov na mednarodnih simpozijih in 19 vabljenih predavanj na univerzah in drugih znanstvenih ustanovah.

Leta 1981 je postal glavni urednik inštitutove revije *Österreichische Osthefte*, ki je bila v svetovnem merilu ena od osrednjih znanstvenih revij na področju raziskovanja vzhodne in jugovzhodne Evrope in ki je 2006 po velikih političnih in družbenih spremembah v vzhodni in jugovzhodni Evropi ugasnila skupaj z velikim

upadom – predvsem političnega – zanimanja za to področje. Med letoma 1982 in 1996 je vodil projekt avstrijskega ministrstva za znanost Erfassung und Bearbeitung des österreichischen Schrifttums ter bil član avstrijskega uredništva v pariški École des Hautes Études en Sciences Sociales za evropsko bibliografijo slovanskih in vzhodnoevropskih študij; v letih 1990–1997 pa je sodeloval pri vodenju Datenbank und Handbuch der Internationalen Ost- und Südosteuropaforschung.

Konec leta 1985 je vstopil v javnopravno delovno razmerje pri uradu avstrijskega zveznega kanclerja in njegovi znanstveni službi ter 1988 napredoval v višjega svetnika.

Lukanova univerzitetna kariera se je začela 1991, ko je postal zunanji univerzitetni učitelj za novejšo zgodovino na Humanistični fakulteti Univerze na Dunaju ter imel predavanja, seminarje in proseminarje iz zgodovine jugovzhodne Evrope. To delo je opravljal do leta 2000. Že v zimskem semestru 1995/96 je bil gostujoči profesor tudi na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na njenem Oddelku za zgodovino, po nostrifikaciji njegovega dunajskega doktorata pa je bil 2. julija 1997 izvoljen za docenta za slovensko zgodovino 19. stoletja na isti fakulteti. Leta 1997/98 je bil gostujoči profesor tudi na Oddelku za zgodovino tedanje Pedagoške, danes Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. S 1. marcem 2000 se je redno zaposlil na Filozofski fakulteti v Ljubljani kot docent za občo zgodovino 19. stoletja, 4. julija 2002 je postal izredni profesor za novejšo slovensko in zgodovino jugovzhodne Evrope in 25. marca 2008 je postal redni profesor za slovensko in občo novejšo zgodovino za neomejeno dobo.

Z Walterjem Lukanom se pozna že dolgo. Ne spomnim se več najinega prvega srečanja, biti je moralo kmalu po njegovem prihodu v knjižnico inštituta na Dunaju, ki pa žal danes ne obstaja več. Knjižnica je bila razkosana, zelo bogate zbirke dnevnega časopisja iz jugovzhodne in vzhodne Evrope ni več in kdo ve, če je še kakšen fond v takšnem obsegu in kompletu še ohranjen. Lukan je kmalu navezal poznanstva z menda vsemi slovenskimi zgodovinarji, pa tudi z večino drugih humanistov, ki so se na Dunaju mudili kot raziskovalci, vsem je veliko pomagal, saj se vsaj slovenske zgodovine do razpada monarhije brez Dunaja ne da raziskovati.

Kot skoraj četrstoletni urednik Österreichische Osthefte si je Lukan ustvaril številna znanstva in pa širok in temeljit uvid v rezultate zgodovinskih raziskovanj tega področja in v mnogih številkah je tudi sam prispeval temeljite ocene in poročila in to zlasti v zgodnjih letih svojega raziskovalnega dela.

Lukanova disertacija ima sicer skromen naslov: »K biografiji Janeza E. Kreka«, obsega pa spoštljivih 659 strani. Zaradi avtorjeve izjemne kritičnosti in natančnosti, zaradi česar jo nenehno dopolnjuje, disertacija žal še ni izšla. Seveda je iz nje objavil že vrsto razprav, imel iz nje več referatov in predavanj, ob nastajanju disertacije pa se je podrobno seznanil s celotnim političnim življenjem v času, ki ga obravnava, tako v slovenskih deželah kot tudi v vsej Avstro-Ogrski. Dvomin, da je kdo tako natančno pregledal vse slovenske časopise tega obdobja kot prav on. Ob proučevanju Kreka se je njegovo znanstveno zanimanje razširilo tudi na proučevanje širše slovenske in južnoslovenske zgodovine, pa na razpravljanje o političnem katolicizmu v Avstro-Ogrski in posebej pri nas. Znatno je njegov prispevek k zgodovinskim

o vprašanjih ob koncu prve svetovne vojne. Pri tematiki prve svetovne vojne se je pokazalo tudi njegovo posebno zanimanje za zgodovino razglednic; njegova zbirka razglednic obsega več deset tisoč kosov. Iz tega zanimanja je skupaj s kolegom Maxom Demetrom Peyfussom in Hansom Weiglom izdal knjigo o literarni in grafični vojni propagandi v Nemčiji in Avstro-Ogrski v letih 1914-1918 pod naslovom »Jeder Schuss ein Russ, jeder Stoss ein Franzos.« O razglednicah je pisal še v nekaterih drugih razpravah doma in v Sloveniji.

V nekoliko zgodnejše obdobje slovenske kulturne zgodovine je posegel z razpravami o Jerneju Kopitarju, Franu Miklošiču in Francu Simoniču. Lukan je bil zelo dejaven na simpozijih o slovenskih škojih, ki so se odvijali v Rimu in je tam sodeloval kar desetkrat (o Missii, Gnidovcu, Mahniču, Jegliču, Kreku, Napotniku, Karlinu, Einspielerju, Hrenu in Ehrlichu).

Pri Lukanu je značilna in bistvena njegova temeljitost, vsak njegov prispevek je trdno utemeljen na virih, preverjen in dokumentiran, jezik je strog in racionalen.

Zaradi vseh teh odlik pa tudi dobrih povezav, ki jih je ustvaril kot glavni urednik Österreichische Osthefte, je bil pogosto vabljen na predavanja na univerze, inštitute in simpozije v številne evropske države, npr. v Nemčijo, Rusijo, Češko, Poljsko, Madžarsko, Srbijo in druge. Marsikakšno tovrstno predavanje ali referat sicer ni izšel in upati je, da bo Lukan zdaj to nadoknadel.

Ker je avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo poleg svoje revije izdal tudi precej zbornikov, je bil Walter Lukan velikokrat med uredniki in predvsem v zbornikih, v katerih so objavili svoje prispevke avtorji iz nenemško govorečega prostora, je opravil tudi temeljito jezikovno redakcijo. Omenim naj zbornike o sodelavcu inštituta Josefu Breuu, o Richardu G. Plaschki ob njegovi 60. in 70. letnici, o prvem avstrijsko-jugoslovanskem srečanju zgodovinarjev, o 6. kongresu zgodovinarjev Jugovzhodne Evrope v Sofiji, o nacionalnem vprašanju v Vzhodni in Jugovzhodni Evropi, o Vuku Karadžiću, Franu Miklošiču, Jerneju Kopitarju, o Makedoniji, Srbiji, Hrvaški, Ukrajini in Albaniji (medtem ko do realizacije zbornika o Sloveniji ni prišlo), pa o poljsko-avstrijski preteklosti, o razglednicah, o vojni pošti med prvo svetovno vojno. Sodeloval je tudi kot avtor pri »Zgodovini koroških Slovencev od 1918 do danes« (1985 in 1988), v slovenski izdaji razglednic »Pozdrav iz slovenskih krajev«, kjer je prispeval poglavje o Koroški. Opozorim naj še na njegovo sodelovanje v avstrijskem delu bilateralne avstrijsko-slovenske strokovne komisije za obdelavo zgodovine Slovenije in Avstrije v 20. stoletju, kjer pa razprave avstrijskega dela še niso izšle.

Ozrl sem se in opozoril le na najbolj bistvene značilnosti znanstvenega dela Walterja Lukana. Naj še omenim, da je v mladosti aktivno igral šah, bil prvak Koroške in postal mojster, ter da še danes sledi dogajanju na tem področju. Kot učitelj je bil kratek čas tudi zborovodja pevskega zbora, njegova hči je koncertna pevka, vnukinja pa harfistka.

Zdaj neumorno zahaja v arhiv na Dunaju, pripravlja nove raziskave, želimo pa tudi, da bi objavil stvari, ki jih zaradi preobilice drugega dela še ni uspel in mu seveda kličemo: *ad multos annos!*

Franc Rozman